کوردستان نێت
KURDISTAN NET
رۆژنامەیەکی ئەلەکترۆنی رۆژانەی گشتی سەربەخۆی کوردییە
www.kurdistannet.org
بەکاتی ناوەندی ئەوروپا 3-11-2007 15:40

تێڕوانینێکی گەشبینانە و جیاواز لە کێشە هەنووکەییەکەی تورکیا و کورد! ... خالد مستەفا

گەلۆ، دەزانن ئەمڕۆ 2007/10/29 ە و گونجاو نیە بە پێوەری سەد ساڵێك لەمەوبەر شتەکان لێکبدەینەوە و بپێوین.

با پێش ئەوەی بچمە ناو قسەکردن لە کێشە هەنووکەییەکەی تورکیا و کورد یان با بڵێین تورکیا و باڵێکی ناو پارتی هەندێك نهێنی ڕۆژانی 31 ی ئابی 1996 باس بکەم. چەند مانگێکی زۆر پێش ئەو ڕۆژە و کاتێك من لە ڕێکخراوی ئەو کەسەی کە بەریتانیا بە نوێنەری خۆی دەزانی لە کوردستاندا (ڕێکخەری نەتەوە یەکگرتووەکان لە باکوری عێراق و ڕێکخەری یونیسێف) کارم دەکرد. وەك عادەتی ڕۆژانەی، ڕێکخەر خۆی کرد بە ژوورەکەماندا، ئەو ژوورەی من و بەرپرسی کارگێڕی یونیسێف کارمان تیا دەکرد کە ئەویش ئینگلیز بوو، ووتی: پێیان ووتووین کە ناکرێت ئەم شێوەی پەنجا بە پەنجایەی حوکم لە نێوان یەکێتی و پارتیدا بەردەوام بێت و دەبێت گۆڕانکاری بەسەردا بێت. دەبێت کارێك بکرێت هەر یەکێك لەم دوو حیزبە دوو شار و نزیکەی نیوەی دانیشتوان و نیوەی ناوچەکە بەڕێوە بەرێت و هەر یەکەیان بە جیا ناوچەی خۆی بەڕێوە بەرێت و مونافەسەیەکی ئاشتیانە لە نێوانیاندا دروست بکرێت بۆ خزمەتکرنی خەڵك. ئەوەی پێشنیاریان کردووە ئەوەیە کە یان هەندێك ناوچەی موسڵ (یان موسڵ) دەبێت دەستی بە سەردا بگیرێت و بدرێتە پارتی هەتا دوو شاری بەدەستەوە بێت و یەکێتیش هەولێر و سلێمانی بەدەستەوە بێت و یانیش یەکێتی لە هەولێر دەربکرێت و بدرێتە دەست پارتی و هەندێك ناوچەی کەرکوك (یان کەرکوك) و سلێمانی بدرێتە دەست یەکێتی و لەو شارە تازەیەشدا دەبێت هەموو ڕێکخراوەکانی نەتەوە یەکگرتووەکان ئۆفیسیان هەبێت و هانی ڕێکخراوە نا حکومیەکانی تریش بدرێت هەتا کاری تیا بکەن و ئەو هەستە بدەنە حیزبەکە کە دوو شاری تەواوی بەدەستەوەیە و هەر گلەییەکی کرد پێی بووترێت فەرموو خزمەتی خەڵك بکە، تۆش وەك ئەو دوو شار و نیوەی دانیشتوان و زەویەکەت هەیە. من لەویا خۆم تێهەڵقورتاند و ووتم من زۆر شارەزاییم هەیە لە موسڵ و لەوێ خوێندومە، دەتوانم ئۆفیسی ئەوێ بەڕێوەبەرم، موسڵ شارێکی زۆر خۆشە بەڕای من با بچین بۆ موسڵ! بە پێکەنین و خۆپیشاندانێکی توڕەییەوە و پەنجە هەڵبڕینەوە ووتی، تۆ هەر لەسەر ئەو کورسی و مێزە ئیش دەکەیت و ناچیت بۆ هیچ شوێنێك، ئەم قسەیەش نەچێتە دەرەوە لەم ژوورە. لە 31 ی ئابدا کە ئێمە ئۆقرەمان لێبڕابوو و واماندەزانی حکومەتی عێراق دەمانفڕێنێت بۆ بەغدا هەمیشە ئارامی دەکردینەوە و دەیوت بەڵێنیان داوینەتی کەس توخنی نەتەوەیەکگرتووەکان ناکەوێت. هاوڕێیەکمان دەیگێڕایەوە کە هەر لەو ڕۆژەدا بە ڕێکخەریان ووتبوو وا پارتی گەیشتە بەنداوی دوکان و شاری سلێمانی و کاکی ڕێکخەر ووتبووی شتی وا نابێت، نابێت پارتی لە هەیبەت سوڵتان ئاودیوبێت و دەیووت پێی دەووتم تۆ بڕۆ هەموو دوو سەعات جارێك نەخشەیەکم بۆ چاپ بکە و تیایدا دەستنیشانی بکە هەر حیزبە و چەندی ناوچەکەی بە دەستەوەیە. دواتر بۆمان ڕوونبووە وە کە وڵاتانی ئەمەریکا و ئەوروپی نەیاندەویست لە بوجەی خۆیان یارمەتی ڕێکخراوەکان بدەن و داوایان دەکرد هەندێك نەوتی عێراق بفرۆشرێت و پێداویستیە سەرەکیەکانی خەڵکی پێبکرڕێت و کردەوەکانی 31 ی ئابیش گۆڕانکاریەکی پێویست بوو تا زەمینەیەکی لەبار بۆ بەرنامەی خواردن بەرامبەر نەوت برەخسێنرێت و بە ئاسانی و بێ گیروگرفت لە کوردستانیشدا بەڕێوەبچێت، کە نەتەوە یەکگرتووەکان بەرپرسی بەڕێوەبردنی بوو، واتا هەتا هەردوو حیزب وەك مونافسی یەکتری هاوکاری نەتەوە یەکگرتووەکان بکەن و نەبنە کۆسپ و حکومەتی مەرکەزی گلەیی نەکات.

هەمان ڕێکخەری نەتەوە یەکگرتووەکان، کە ئێستا لەژێرگڵدایە، لە دەرفەتێکی تردا لە ساڵی 1995 دا ووتی لانی کەم هەتا ساڵی 2000 و هەتا سەدام لەسەر حوکم بێت ئابلوقە لەسەر عێراق هەر

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

دەبێت. لە گەشتێکمدا بۆ ئەردەن من و ژنە شاعیرێکی عێراقی کە مەلیك حسین وەك ڕێزلێنانێك بۆی پاسپۆرتی ئەردەنی دابویێ و زۆری تکا لێکردم کە چی دەزانم دەربارەی لابردنی ئابلوقە ئابوریەکە پێی بڵێم، ئەو قسەیەم پێووت و ئەویش پاش هەناسەیەکی قوڵ ووتی منیش هەر وای بۆ دەچم.

ئەوەی دەمەوێت بیڵێم ئەوەیە کە ئەم جۆرە کردەوانە گەمەی نێودەوڵەتین و هیچ کام لە مام جەلال و کاك کۆسرەت لە 31 ی ئابدا، هەرچەندە پەیوەندیشیان بە بەریتانیاوە هەبوو، ئاگایان لێنەبوو و کاتێك زانیان بەرە لەژێرپێیاندا ڕاکێشراوە و دەبێت خۆشبەخت بن کە لەو ڕۆژەدا نەگیران و نەکەوتنە دەست چەند چەکدارێکی نەزان و پاش کوشتنیان زەماوەند لەسەر لاشەکانیان بکەن!

من ئەم ڕوداوانەی ئەمڕۆش بە هەمان شێوە دەبینم، بەڕای من سوپای تورکیا دێتە کوردستان و بەرەو موسڵ و تکریتیش دەچێت و ئەم سودانەی بۆ سیاسەتی ئەمەریکا و کۆمەڵگای نێودەوڵتی دەبێت:

- شەڕی تیرۆر لەجیاتی ئەمەریکا دەکات لە عێراقدا و تازە شەقامی تورکی قەناعەتی پێهێنراوە کە ئەگەر سوپای تورك بچێتە بەسرا و بڵێت پەکەکەی لێیە ڕازییە. ئەمە لە کاتێکدا تورکەکان ڕازی نەدەبوون ئەمەریکا وڵاتەکەشیان بەکاربهێنێت بۆ هێرش کردنە سەر عێراق. دەنا وەك دەڵێن 500 چەکداری پەکەکە 100 هەزار سەربازی بۆ چیە؟ دەبێت لە ماوەیەکی کورتدا سوپای ئەمەریکا لە عێراق بچێتە دەرەوە و بگرە جۆرە سەرکەتنێکیش بەدەست بهێنێت کە هیچ نەبێت هەتا پاش هەڵبژاردنەکەی سەرۆکی ئەمەریکا لە ساڵی داهاتوودا بەردەوام بێت، دەنا کۆمارییەکان هیچ چانسێکی بردنەوەی هەڵبژاردنەکەی سەرۆکیان نابێت لە مانگی 11 ی 2008 دا! ئیتر ئەمەریکا شەڕی بە ناو دژە تیرۆر بە ڕۆکێت و هەواڵگیری و پارە دەکات و ناتوانێت ڕۆڵەکانی خۆی زیاتر بکاتە قوربانی. ئەم هاتنەی سوپای تورکیا هەمان چوونی سوپای ئەسیوبیایە بۆ سۆماڵ. خۆ ئەگەر ئەمەریکا بیویستایە پەکەکە نەهێڵێت هەر بە ڕۆکێت چی بەسەر ناوچەی هەوراماندا هێنا لە وادەی ڕوخاندنی سەدامدا وای لە قەندیلیش دەکرد!
- سەردەمی دروستکردنی دەوڵەتی نەتەوەیی بەسەرچوو و لە سایەی حوکمی سەردەمدا هەرنەتەوەیەك دەتوانێت تەواوی مافەکانی خۆی بەرجەستەبکات لە نیشتمانێکی فرەنەتەوەییدا و هاتنی سوپای تورکیا بۆ ئەوەیە ئالاکانی کوردستان لە ناوچەی ژێردەستی پارتیدا داگرێت و پاش ماوەیەك دەتوانرێت ئالایەکی تری هەرێم یان شار هەڵبکرێت لە پاڵ ئالای عێراقدا کە هیچ مانایەکی ناخۆش نەگەیێنێت بۆ تورکمان و ئاشوری و کلدانی و هتد.
- نە هێشتنی پرسی مادەی 140 و عێراق بکرێتە وڵاتێك بۆ هەمووان.
- حوکمی نێچیرڤان سەرکەوتنێکی تا ڕادەیەك باشی وەدەست هێناوە و هیوایەکی بۆ خەڵکی دروست کردووە و تەنها لەبەر ئەوەی سەرکردایەتی دوو حیزبەکە ڕێککەوتوون کە کابرا دوو ساڵ حوکم بکات ناکرێت ئەو دەسەڵاتە لەباربرێت و بە هاتنی تورك دەتوانێت بەردەوام بێت. بێگومان نێچیر هەموو گۆڕانکارییەکی قبوڵە و هەوڵی بەردەوامی هەیە بۆ دامەزراندنی کەسانی تەکنۆکرات کە ویستی کۆمەڵگای نێودەوڵەتیە. هەندێك گەندەڵیش کە گرنگترینیان قۆرخکردنی چەند لایەنێکی گرنگی ئابوری و پێکهێنانی سەرمایەیەکی زۆرە، کە شەخسی نێچیر بۆ بەهێزکردنی پێگەی خۆی لە حیزبەکەیدا دەیکات، دەکرێت بە یەك ڕۆژ نەیانهێڵێت کاتێك کۆمەڵگای نێودەوڵەتی داوای لێکرد.
- لە هەر یەك لەو دوو حیزبەدا چەندین سەرکردەی کوتلەچی یان خۆویست یان گەندەڵ یان داوێنپیس یان ڕێگر لەبەردەم ڕیفۆرمی تەواودا هەیە کە بوون بە نوێنەری خراپی ئەو جۆرە حوکمە دیموکراتیەی کۆمەڵگای نێودەوڵەتی دەیەوێت پەیڕەو بکرێت لەم ناوچەیەدا. وا دە ساڵ زیاترە پلانێك هەیە بۆ دوورخستنەوەی ئەو کەسایەتیانە لە هەردوو حیزبدا بە جۆرێك کە ببرێنە دەرەوەی ئەم وڵاتە

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

و ژیانێکی چاکیان بۆ دابینبکرێت و بەمەش ئەوانیش و ئەم میللەتەش ئیسراحەت دەکەن. ئینجا ئایا سوپای تورکی ڕاویان دەکات و لە تورکیا دەیانهێڵێتەوە یان دەبرێنە کوێ، نازانم؟

- مانەوەی مام جەلال لە پۆستی سەرۆك کۆماریدا مایەی نارەحەتیە بۆ ئەمەریکا و دەکرێت ئەو کابرایە لە ژێر فشاری سوپای تورکدا ئیستیقالەی پێبکرێت و ببرێت بۆ تورکیا و بڵێن وەك وویستت فەرموو ئەمە کاغەز و قەڵەم و بیرەوەریەکانت بنووسەرەوە. ئەو پۆستە دەبێت بدرێتە عەرەبێکی سوننە هەتا بەشداریان پێبکرێت لە پرۆسەی سیاسیدا لە عێراقدا و ئاشتەوایی نیشتمانی تەواو دەستپێبکات.
- ڕەوشی مافی مرۆڤ لە کوردستان خراپە و زیاتر لە 60% ی زیندانیەکان بێئەوەی برابنە بەردەم حاکمێکی بێلایەنی دادپەروەر بۆ ماوەیەکی درێژ لە زینداندان و بێ ئیمزای کەسانێکی بێبەزەیی و عەنید بەرنابن. سەیر لەوەدایە کاتێك پاش ماوەیەکی زۆر لە زیندانیدا بەردەبن نێچیرڤان قەرەبویان دەکاتەوە بە پێدانی پارە یان پارچە زەوی و بەم شێوەیە داوای لێبوردنیان لێدەکات، بەو مانایەی پێان دەڵێت لەگەڵ گرتنی ئێوە نەبووم بەو شێوەیە بەڵام هیچم پێناکرێت چونکە ئەو بڕیارە بەدەست خەتێکی تری حیزبزکەمانەوەیە نەك من. بەردەوامی ئەم جۆرە ڕەفتارانە کارێکی نەویستراو و قێزەونە لە ئەوروپا و ئەمەریکا و لەوانەیە ببێتەهۆی دادگاییکردنی سەرۆکی ئەو وڵاتانە لە داهاتویەکی دوردا ئەگەر پاش مردنیشیان بێت. وا چاوەڕواندەکرێت بە هاتنی سوپای تورك ئەو دەسەڵاتە حیزبیە نەمێنێت و جڵەوی کارەکە بکەوێتەوە دەست سەرۆکی حکومەت.

کەواتە بە هاشوهوشی میدیاکان هەڵمەخەڵەتی و ئەگەر کۆمەڵگای نێودەوڵەتی (یان با بڵێین ئەمەریکا و بەریتانیا) وایان دانابوو سوپای تورك بێتە هەرێم و عێراقەوە هەر دێت و نەگبەت ئەوەیە لەو شەڕەدا تیادەچێت.

ئینجا دەوترێت هەموو شەڕێك موفاجەئەی چاوەڕواننەکراوی تیایە، ئایا بەزمی قاعیدە و سوپای تورك لە داهاتوودا چۆن دەبێت دەبێت وازی لێبێنین ڕۆژگار شتێکمان پێبڵێت لە سەری.

ڕوی خۆشم دەکەمە کاك مەسعود بارزانی و دەڵێم بەڕای من ئەوەندە چاوپێکەوتن مەکە لەگەڵ کەناڵەکانی میدیاکاندا با سبەینی پاش شکاندنی سوپاکەت (کە بەداخەوە نیمانە) وەك سەحاف گاڵتە بە قسەکانت نەکرێت و ئەگەر ڕاوێژکارە بەریتانی و ئەمەریکیەکان ووتیان:

"Your Excellency، for your won safety we recommend that you follow us"

"جەنابی سەرۆك لەپێناوی سەلامەتیتان پێمان باشە لەگەڵ ئێمە بێن تا لە شوێنێکی تایبەتدا بتانپارێزین" بچۆ لەگەڵیاندا و پاش چەندساڵێکی تر سەردانی کوردستانێکی باشتر و خەڵکێکی مورتاحتر دەکەیت. لە کاتێکدا ئەم قسەیە دەنووسم ڕێزی تایبەتم هەیە بۆ بەڕێزتان، باوەڕ بکە.

khalid1968@gmail. com
29/10/2007

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.